

**Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет**

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

Методичні вказівки до практичних занять
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Міжнародні економічні відносини»
галузі знань 29 Міжнародні відносини
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
денної та заочної форм навчання

Луцьк 2026

УДК 339.7 (07)
3 58

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій ЛНТУ

Директор бібліотеки _____ Н.П. Поліщук

Рекомендовано до видання вченою радою факультету бізнесу та права ЛНТУ, протокол № _____ від «_____» _____ 2026 року

Голова вченої ради факультету бізнесу та права _____ Л.Л. Ковальська

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин ЛНТУ, протокол № _____ від «_____» _____ 2026 року

Завідувач кафедри міжнародних економічних відносин _____ О.В. Баула

Укладач: _____ О.В. Баула, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин ЛНТУ

Рецензент: _____ О.М. Лютак, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин ЛНТУ

Відповідальний
за випуск: _____ О.В. Баула, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин ЛНТУ

Зовнішньоекономічна діяльність України [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини денної та заочної форм навчання/ уклад. О.В. Баула. Луцьк: ЛНТУ, 2026. 38 с.

Видання містить матеріали, що можуть бути використані викладачами та студентами для поглибленого вивчення даного курсу та підвищення загального рівня економічних знань.

© Баула О.В. 2026

Зміст

Зміст практичних занять	4
<u>Змістовний модуль 1. Суть та форми зовнішньоекономічної діяльності України</u>	4
ТЕМА 1. Сутність і особливості зовнішньоекономічної діяльності України	4
ТЕМА 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій	6
ТЕМА 3. Україна у міжнародній торгівлі товарами і послугами	9
ТЕМА 4. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України	12
ТЕМА 5. Україна на світовому ринку праці та міжнародна трудова міграція	15
ТЕМА 6. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності	18
<u>Змістовний модуль 2. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності України</u>	21
ТЕМА 7. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності України	21
ТЕМА 8. Валютне регулювання міжнародних економічних операцій в Україні	24
ТЕМА 9. Ризики міжнародної економічної діяльності	26
ТЕМА 10. Захист прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності	29
ТЕМА 11. Україна у світових інтеграційних процесах	32
Рекомендована література	36

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

СУТЬ ТА ФОРМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Тема 1. Сутність і особливості зовнішньоекономічної діяльності України Практичне заняття № 1 (2 год.)

Мета: Розуміти принципові відмінності між поняттями «міжнародна економічна діяльність» і «зовнішньоекономічна діяльність». Знати основні форми міжнародної економічної діяльності. Оперувати показниками оцінки розвитку міжнародної економічної діяльності в системі відкритої економіки Володіти методами оцінки платіжного балансу України.

Питання для обговорення:

1. Сутність та основні принципи міжнародної економічної діяльності.
2. Форми міжнародної економічної діяльності.
3. Відкрита економіка: її сутність, основні риси та показники.
4. Платіжний баланс як показник міжнародної економічної діяльності: його сутність та структура.

Література

Основна: 1, 2, 3, 5

Додаткова: 1, 2, 9

Практичні завдання

Тести

1. *Що таке зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД)?*

- a) Внутрішня торгівля між регіонами країни
- b) Співпраця між підприємствами однієї галузі
- c) Процеси і відносини між суб'єктами господарювання різних країн
- d) Використання національних ресурсів у межах країни
- e) Угоди про місцевий обмін товарами

2. *Що є однією з ключових функцій ЗЕД?*

- a) Зменшення імпорту
- b) Захист внутрішнього ринку
- c) Інтеграція у світову економіку
- d) Заборона руху капіталу
- e) Внутрішнє регулювання цін

3. *Що включає експортно-імпортна діяльність?*

- a) Лише продаж товарів
- b) Лише надання послуг
- c) Продаж і закупівлю товарів на міжнародному ринку
- d) Рух капіталу між країнами
- e) Трудову міграцію

4. *До яких операцій належить міжнародна послуга?*

- a) Продаж сировини
- b) Надання транспортних, фінансових, консалтингових послуг

- c) Купівля технологій
 - d) Виробництво продукції для експорту
 - e) Участь у міжнародних конференціях
5. *Що регулює принцип державного регулювання ЗЕД?*
- a) Умови міжнародних позик
 - b) Рівень безробіття у країні
 - c) Митні тарифи, квоти, субсидії
 - d) Місцеву торгівлю
 - e) Розподіл державного бюджету
6. *Що означає принцип відкритості в ЗЕД?*
- a) Обмеження торгівлі з іншими країнами
 - b) Прозорість і сприяння вільному руху товарів і послуг
 - c) Переважне використання місцевих ресурсів
 - d) Відмова від міжнародних договорів
 - e) Збільшення кількості митних бар'єрів
7. *Що є основною формою міжнародної економічної діяльності?*
- a) Місцева торгівля
 - b) Спільне виробництво
 - c) Міжнародна торгівля товарами та послугами
 - d) Використання внутрішніх інвестицій
 - e) Операції з місцевою валютою
8. *Що таке прямі іноземні інвестиції (ПІІ)?*
- a) Інвестиції у нерухомість всередині країни
 - b) Купівля державних облігацій
 - c) Створення дочірніх підприємств або філій за кордоном
 - d) Місцеві угоди з іноземними партнерами
 - e) Використання франчайзингу
9. *Що таке трансфер технологій?*
- a) Експортно-імпортна операція
 - b) Передача прав на використання технологій, патентів, ноу-хау
 - c) Трудова міграція працівників
 - d) Участь у міжнародних конференціях
 - e) Оренда технологічного обладнання
10. *Що є показником відкритої економіки?*
- a) Частка експорту та імпорту у ВВП
 - b) Рівень внутрішньої зайнятості
 - c) Кількість виробничих підприємств
 - d) Витрати на національну оборону
 - e) Місцеві податки

Тематика рефератів

1. Сутність та роль зовнішньоекономічної діяльності в економіці України.
2. Нормативно-правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

3. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності: права, обов'язки та відповідальність.
4. Основні форми зовнішньоекономічної діяльності та їх особливості в Україні.
5. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.
6. Вплив зовнішньоекономічної діяльності на інтеграцію України у світову економіку.
7. Проблеми та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Творчі завдання

Есе-роздум

Напишіть есе на тему: «Чи може зовнішньоекономічна діяльність стати рушієм економічного зростання України?»

Ситуаційний аналіз

Уявіть себе керівником українського підприємства, яке виходить на міжнародний ринок. Опишіть перші кроки, труднощі та шляхи їх подолання.

Інфографіка

Створіть інфографіку на тему: «Основні форми зовнішньоекономічної діяльності України».

Порівняльне дослідження

Порівняйте особливості зовнішньоекономічної діяльності України та однієї з країн ЄС (на вибір).

Міні-проект

Розробіть короткий план виходу українського товару або послуги на зовнішній ринок.

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи «за» і «проти» активного державного втручання у сферу зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 2. Суб'єкти міжнародних економічних операцій

Практичне заняття № 2 (2 год.)

Мета: Знати критерії класифікації суб'єктів міжнародної економічної діяльності. Розрізнити суб'єкти міжнародної економічної діяльності мікро-, макро- та мегарівнів. Розуміти цілі та знати інструменти національного регулювання міжнародної економічної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Суб'єкти господарювання як учасники міжнародної економічної діяльності.
2. Органи державного управління у процесі здійснення міжнародної економічної діяльності.
3. Цілі й інструменти національного регулювання міжнародної економічної діяльності.

Література

Основна: 1, 2, 3, 5

Додаткова: 1, 2, 9

Практичні завдання

Тести

1. Що є основою для здійснення зовнішньоекономічної діяльності України?

- a) Конституція України
- b) Закони інших держав
- c) Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»
- d) Директиви Кабінету Міністрів України
- e) Постанови Верховної Ради України

2. Що означає принцип суверенітету народу України у зовнішньоекономічній діяльності?

- a) Підкорення міжнародному законодавству
- b) Виключне право народу України здійснювати ЗЕД на території України
- c) Обмеження прав іноземних суб'єктів
- d) Перевага міжнародних договорів над національним законодавством
- e) Вільна торгівля з будь-якою країною

3. Що входить до принципу свободи зовнішньоекономічного підприємництва?

- a) Примус до участі у зовнішньоекономічних зв'язках
- b) Право добровільного вступу до зовнішньоекономічної діяльності
- c) Заборона використовувати прибутки від ЗЕД
- d) Встановлення квот на участь суб'єктів у ЗЕД
- e) Перевага державних суб'єктів у ЗЕД

4. Який принцип гарантує рівність усіх суб'єктів ЗЕД перед законом?

- a) Принцип свободи підприємництва
- b) Принцип верховенства закону
- c) Принцип юридичної рівності й недискримінації
- d) Принцип суверенітету
- e) Принцип еквівалентності обміну

5. Що забезпечує принцип верховенства закону у ЗЕД?

- a) Вільну торгівлю без регулювання
- b) Регулювання ЗЕД лише законами України
- c) Перевагу підзаконних актів над законами
- d) Заборону на участь іноземних суб'єктів
- e) Вільне встановлення тарифів місцевими органами

6. Хто може бути суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності в Україні?

- a) Тільки юридичні особи
- b) Тільки громадяни України
- c) Фізичні особи, юридичні особи та їх об'єднання
- d) Лише іноземні підприємства
- e) Тільки державні органи

7. Який орган в Україні відповідає за визначення загальних напрямів державної політики у сфері МЕД?

- a) Міністерство економіки України
- b) Національний банк України

- c) Кабінет Міністрів України
- d) Державна митна служба
- e) Верховна Рада України

8. Який інститут регулює валютно-фінансову діяльність у сфері міжнародної економічної діяльності?

- a) Кабінет Міністрів України
- b) Національний банк України
- c) Міністерство закордонних справ України
- d) Державна податкова служба
- e) Місцеві органи самоврядування

9. Який принцип забороняє демпінг при ввезенні та вивезенні товарів?

- a) Принцип суверенітету
- b) Принцип свободи підприємництва
- c) Принцип еквівалентності обміну
- d) Принцип юридичної рівності
- e) Принцип захисту інтересів

10. Що входить до функцій Міністерства економіки України?

- a) Контроль за міжнародними фінансовими потоками
- b) Формування та реалізація політики міжнародної торгівлі
- c) Врегулювання міжнародних конфліктів
- d) Контроль за діяльністю ООН
- e) Моніторинг кліматичних змін

Тематика рефератів

1. Поняття та класифікація суб'єктів міжнародних економічних операцій.
2. Підприємства України як суб'єкти міжнародних економічних операцій.
3. Держава Україна як суб'єкт міжнародних економічних операцій.
4. Фізичні особи та фізичні особи-підприємці у сфері міжнародної економічної діяльності.
5. Міжнародні організації як учасники міжнародних економічних операцій.
6. Права, обов'язки та відповідальність суб'єктів міжнародних економічних операцій.
7. Особливості участі українських суб'єктів у міжнародних економічних операціях.

Творчі завдання

Есе-аналіз

Напишіть есе на тему: «Роль українських підприємств у міжнародних економічних операціях».

Ситуаційне завдання

Уявіть, що українське підприємство укладає міжнародний економічний контракт. Визначте всіх можливих суб'єктів цієї операції та їх функції.

Схема або таблиця

Створіть схему класифікації суб'єктів міжнародних економічних операцій із короткою характеристикою кожної групи.

Порівняльне дослідження

Порівняйте права та обов'язки українських і іноземних суб'єктів міжнародних економічних операцій.

Міні-кейс

Опишіть приклад міжнародної економічної операції (експорт, імпорт, спільне підприємство) із зазначенням ролі кожного суб'єкта.

Аналітичне завдання

Проаналізуйте роль державних органів України у забезпеченні та контролі міжнародних економічних операцій.

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи до обговорення теми: «Чи мають українські суб'єкти рівні умови участі у міжнародних економічних операціях?».

Тема 3. Україна у міжнародній торгівлі товарами та послугами

Практичне заняття № 3,4 (4 год.)

Мета: Розуміти сутність міжнародної торгівлі товарами. Розрізняти експортно-імпортні операції. Розуміти особливості експортної та імпортної політики України. Володіти показниками аналізу та оцінки товарної та географічної структури зовнішньої торгівлі України. Розуміти сутність міжнародної торгівлі послугами. Розрізняти види міжнародних послуг. Вміти аналізувати кон'юнктуру міжнародного ринку послуг. Знати особливості розвитку ринку послуг в Україні.

Питання для обговорення:

1. Система показників оцінювання торгівлі товарами у системі міжнародної економічної діяльності.
2. Загальна характеристика міжнародної торгівлі товарами України, фактори впливу.
3. Система показників оцінювання торгівлі послугами у системі міжнародної економічної діяльності.
4. Загальна характеристика міжнародної торгівлі послугами України, фактори впливу.

Література

Основна: 3, 4, 6

Додаткова: 3, 8, 10, 12, 13

Практичні завдання

Тести

1. *Що таке експорт товарів згідно із Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність»?*

- a) Продаж іноземних товарів на території України
- b) Продаж українських товарів іноземним суб'єктам з їх вивезенням або без вивезення за кордон
- c) Безкоштовне надання товарів іншим державам
- d) Використання іноземних товарів для внутрішнього споживання

е) Оренда товарів українськими суб'єктами за кордоном

2. Як визначається зовнішньоторговельний оборот?

а) Різниця між імпортом і експортом

б) Сума обсягів експорту та імпорту за певний період

с) Загальний обсяг товарів на внутрішньому ринку

д) Лише вартість експорту товарів

е) Лише вартість імпорту товарів

3. Що характеризують відносні показники міжнародної торгівлі товарами?

а) Обсяги експорту в натуральних одиницях

б) Зміну обсягів експорту й імпорту у часі

с) Кількість учасників торгівлі

д) Структуру товарних потоків

е) Площа географічних ринків

4. Яка галузь є ключовою в експорті товарів України?

а) Виробництво ліків

б) Легка промисловість

с) Сільське господарство та металургія

д) Телекомунікаційні послуги

е) Електронна комерція

5. Що обумовлює імпорт мінеральних ресурсів до України?

а) Низька якість вітчизняної продукції

б) Дефіцит природних ресурсів, таких як нафта та газ

с) Надлишок виробництва в Україні

д) Висока вартість вітчизняного виробництва

е) Заборона експорту ресурсів до ЄС

6. Яка тенденція спостерігається у сучасній структурі українського експорту послуг?

а) Зростання частки транспортних послуг

б) Зменшення частки комп'ютерних послуг

с) Стабільне зростання частки ІТ-послуг

д) Падіння обсягів телекомунікаційних послуг

е) Незмінна структура експорту

7. Який абсолютний показник використовується для оцінки міжнародної торгівлі товарами?

а) Географічна структура

б) Коефіцієнт покриття імпорту експортом

с) Зовнішньоторговельний оборот

д) Темп приросту експорту

е) Темп росту імпорту

8. Що стало пріоритетом Експортної стратегії України?

а) Зменшення залежності від імпорту

б) Підвищення частки високотехнологічної продукції в експорті

с) Посилення контролю за імпортом ліків

- d) Розвиток транспортної інфраструктури
- e) Збільшення кількості торговельних партнерів

9. Яка група послуг домінувала у структурі українського експорту до 2019 року?

- a) Фінансові послуги
- b) Транспортні послуги
- c) Освітні послуги
- d) Туристичні послуги
- e) Консалтингові послуги

10. Що сприяє розвитку міжнародної торгівлі послугами України в IT-секторі?

- a) Лібералізація торгівлі продуктами харчування
- b) Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій
- c) Падіння вартості природних ресурсів
- d) Висока залежність від імпорту послуг
- e) Заборона на експорт інноваційних продуктів

Тематика рефератів

1. Місце України у системі міжнародної торгівлі товарами та послугами.
2. Товарна структура експорту та імпорту України.
3. Географічна структура зовнішньої торгівлі України.
4. Роль експорту у розвитку економіки України.
5. Імпортна залежність економіки України: причини та наслідки.
6. Торгівля послугами України на світовому ринку.
7. Вплив міжнародної торгівлі на платіжний баланс України.
8. Конкурентоспроможність українських товарів і послуг на зовнішніх ринках.
9. Вплив інтеграційних процесів на зовнішню торгівлю України.
10. Проблеми та перспективи розвитку міжнародної торгівлі України.

Творчі завдання

Есе-роздум

Напишіть есе на тему: «Чи є міжнародна торгівля ключовим чинником економічного розвитку України?»

Аналітичне завдання

Проаналізуйте динаміку експорту та імпорту України за останні роки (за офіційними статистичними даними).

Порівняльний аналіз

Порівняйте товарну структуру експорту України з експортом однієї з країн ЄС (на вибір).

Ситуаційна задача

Українська компанія планує вихід на зовнішній ринок послуг. Визначте можливості, ризики та основні вимоги до такого виду діяльності.

Інфографіка

Створіть інфографіку на тему: «Основні товари та послуги експорту України».

Міні-дослідження

Дослідіть роль аграрного сектору в міжнародній торгівлі України.

Аналітична замітка

Охарактеризуйте вплив міжнародної торгівлі товарами та послугами на рівень зайнятості в Україні.

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи «за» і «проти» орієнтації України на експорт сировинних товарів.

Кейс-аналіз

Проаналізуйте приклад успішного українського експортера товарів або послуг.

Прогнозне завдання

Сформулюйте власне бачення перспектив розвитку міжнародної торгівлі України у середньостроковій перспективі.

Тема 4. Міжнародні інвестиційні, валютно-кредитні відносини України

Практичне заняття № 5,6 (4 год.)

Мета: Знати сучасні особливості міжнародного інвестиційного процесу. Розуміти трансформаційну специфіку національної участі в міжнародних ринках капіталів. Розрізняти міжнародні валютно-фінансові інструменти в моделі відкритої економіки. Розуміти ризики макроекономічної дестабілізації через відкритість фінансово-монетарної та інвестиційної сфери. Володіти інформацією про ситуацію із зовнішньою заборгованістю України.

Питання для обговорення:

1. Сучасні особливості міжнародного інвестиційного процесу.
2. Міжнародні валютно-фінансові інструменти в моделі відкритої економіки.
3. Ризики макроекономічної дестабілізації через відкритість фінансово-монетарної та інвестиційної сфери.
4. Ситуація із зовнішньою заборгованістю України.

Література

Основна: 3, 7, 8

Додаткова: 5, 6, 11

Практичні завдання

Тести

1. Що є однією з ключових форм міжнародного інвестування?

- a) Державні субсидії
- b) Прямі іноземні інвестиції (ПІІ)
- c) Міжнародна гуманітарна допомога
- d) Короткострокові кредити
- e) Торговельні квоти

2. Яка країна є одним із лідерів за обсягом ПІІ у країнах, що розвиваються?

- a) Бразилія
- b) Німеччина
- c) Японія

- d) Канада
- e) Італія

3. *Що сприяє розвитку цифровізації у міжнародному інвестуванні?*

- a) Зростання ролі ПІІ
- b) Використання цифрових платформ і стартапів
- c) Посилення геополітичної напруженості
- d) Енергетична криза
- e) Санкційна політика

4. *Який напрямок інвестицій є пріоритетним у досягненні Цілей сталого розвитку?*

- a) Виробництво товарів широкого вжитку
- b) Екологічно чисті технології
- c) Видобуток корисних копалин
- d) Розвиток туристичної інфраструктури
- e) Торгівля зерновими

5. *Що означає інституціоналізація інвестиційного процесу?*

- a) Перенесення інвестицій до державного сектора
- b) Переважання приватних інвесторів над державними
- c) Значна частка інвестицій від інституційних інвесторів, як-от пенсійні фонди
- d) Зниження обсягу іноземних інвестицій
- e) Фокус виключно на довгострокових кредитах

6. *Який із фінансових інструментів передбачає обмін фінансовими потоками?*

- a) Ф'ючерси
- b) Свопи
- c) Краудфандинг
- d) Венчурний капітал
- e) Акредитиви

7. *Що є основною метою валютних інтервенцій?*

- a) Забезпечення надлишку валюти на ринку
- b) Запобігання надмірним коливанням валютного курсу
- c) Фінансування державних видатків
- d) Зниження рівня інфляції до нуля
- e) Підтримка експорту продукції сільського господарства

8. *Як оцінюється дефіцит платіжного балансу у відкритій економіці?*

- a) За допомогою індексу стабільності
- b) Через використання валютних резервів
- c) Шляхом порівняння обсягів імпорту та експорту
- d) Аналізуючи темпи інфляції
- e) За розміром валового внутрішнього продукту

9. *Яка роль міжнародних організацій у валютно-фінансовій системі?*

- a) Підтримка експорту товарів
- b) Регулювання цін на нафту
- c) Стабілізація глобальної фінансової системи

- d) Надання короткострокових кредитів громадянам
- e) Контроль за спекулятивними операціями

10. Які країни поступово втрачають монополію на міжнародні інвестиції?

- a) Країни Азії
- b) США та країни ЄС
- c) Африканські країни
- d) Південноамериканські країни
- e) Скандинавські країни

Тематика рефератів

1. Сутність і значення міжнародних інвестиційних відносин України.
2. Іноземні інвестиції в економіці України: форми та джерела.
3. Інвестиційний клімат України та фактори його формування.
4. Роль міжнародних фінансових організацій у розвитку України.
5. Україна у системі міжнародних валютних відносин.
6. Валютне регулювання та валютний контроль в Україні.
7. Міжнародні кредитні відносини України з іноземними партнерами.
8. Зовнішній борг України: структура, динаміка та проблеми.
9. Вплив інвестицій і міжнародного кредитування на економічний розвиток України.
10. Проблеми та перспективи розвитку міжнародних інвестиційних і валютно-кредитних відносин України.

Творчі завдання

Есе-аналіз

Напишіть есе на тему: «Роль іноземних інвестицій у відновленні економіки України».

Аналітичне завдання

Проаналізуйте динаміку прямих іноземних інвестицій в Україну за останні роки (за офіційними статистичними джерелами).

Ситуаційна задача

Українське підприємство залучає іноземного інвестора. Визначте можливі вигоди, ризики та вимоги до такого співробітництва.

Порівняльне дослідження

Порівняйте інвестиційний клімат України та однієї з країн Центральної або Східної Європи.

Схема або таблиця

Побудуйте схему форм міжнародних інвестицій і міжнародного кредитування.

Кейс-аналіз

Проаналізуйте приклад співпраці України з міжнародною фінансовою організацією (МВФ, Світовий банк тощо).

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи щодо доцільності залучення зовнішніх кредитів для розвитку економіки України.

Аналітична замітка

Охарактеризуйте вплив валютної політики НБУ на зовнішньоекономічну діяльність України.

Міні-проект

Запропонуйте заходи щодо покращення інвестиційного клімату України.

Прогнозне завдання

Сформулюйте власне бачення перспектив міжнародних інвестиційних і валютно-кредитних відносин України.

Тема 5. Україна на світовому ринку праці та міжнародна трудова міграція

Практичне заняття № 7 (2 год.)

Мета: Розуміти поняття міжнародної міграції робочої сили. Знати класифікацію складових, факторів та видів міжнародної міграції. Розрізняти неекономічні та економічні фактори міграції. Розуміти наслідки міграції для ринку праці.

Питання для обговорення:

1. Міжнародна міграції робочої сили: сучасні тенденції.
2. Міграційна політика України.
3. Вплив міжнародної міграції на соціально-економічний розвиток країни.

Література

Основна: 3, 5, 6

Додаткова: 1, 7

Практичні завдання

Тести

1. *Що таке міжнародна міграція робочої сили?*

- a) Переміщення людей через кордони без мети працевлаштування
- b) Переміщення товарів між країнами
- c) Переміщення людей через національні кордони з метою працевлаштування
- d) Туристичні подорожі між країнами
- e) Переміщення біженців через зони конфліктів

2. *Які основні види міжнародної міграції?*

- a) Туристична і робоча
- b) Трудова і переселенська
- c) Легальна і нелегальна
- d) Політична і економічна
- e) Сезонна і постійна

3. *Що передбачає трудова міграція?*

- a) Постійне проживання за кордоном
- b) Збереження зв'язку зі своєю батьківщиною
- c) Зміну громадянства
- d) Переселення цілої родини
- e) Навчання за кордоном

4. *Що таке еміграція?*

- a) Вїзд робочої сили до країни
- b) Вїзд робочої сили з країни
- c) Повернення робочої сили на батьківщину
- d) Легальна міграція
- e) Сезонна робота

5. *Що є основною причиною міжнародної трудової міграції?*

- a) Туризм
- b) Політична стабільність
- c) Рівень життя та заробітної плати
- d) Демографічний спад
- e) Освіта

6. *Який фактор найбільше впливає на сучасну міграцію?*

- a) Розвиток транспортної інфраструктури
- b) Відсутність освітніх можливостей
- c) Туризм
- d) Природні катастрофи
- e) Спорт

7. *Який тип міграції спостерігається між країнами, що розвиваються?*

- a) Міграція висококваліфікованих працівників
- b) Переселення біженців
- c) Міграція робочої сили між країнами, що розвиваються
- d) Міграція в межах промислово розвинених країн
- e) Політична міграція

8. *Який із наведених прикладів є результатом демографічних особливостей?*

- a) Зростання рівня безробіття
- b) Відтік молоді з країн з низьким рівнем життя
- c) Зростання попиту на туризм
- d) Політична нестабільність
- e) Скорочення освітніх програм

9. *Які країни водночас є донорами і реципієнтами трудових ресурсів?*

- a) США, Німеччина
- b) Польща, Чехія
- c) Індія, Китай
- d) Канада, Австралія
- e) Мексика, Бразилія

10. *Який показник характеризує нелегальну міграцію?*

- a) Економічний розвиток
- b) Ріст рівня кримінальності
- c) Покращення інфраструктури
- d) Зростання культурного обміну
- e) Зменшення безробіття

Тематика рефератів

1. Сутність світового ринку праці та місце України в ньому.
2. Міжнародна трудова міграція: причини, форми та напрями.
3. Україна як країна-експортер трудових ресурсів.
4. Соціально-економічні наслідки трудової міграції для України.
5. Вплив трудової міграції на ринок праці та зайнятість в Україні.
6. Роль грошових переказів трудових мігрантів в економіці України.
7. Державне регулювання міжнародної трудової міграції в Україні.
8. Права та соціальний захист українських трудових мігрантів за кордоном.
9. Вплив євроінтеграційних процесів на трудову міграцію українців.
10. Проблеми та перспективи участі України у світовому ринку праці.

Творчі завдання

Есе-роздум

Напишіть есе на тему: «Чи є трудова міграція шансом чи загрозою для економіки України?»

Аналітичне завдання

Проаналізуйте основні напрями трудової міграції українців та їх причини.

Ситуаційна задача

Уявіть себе фахівцем із міжнародної зайнятості. Запропонуйте механізми легального працевлаштування українців за кордоном.

Порівняльне дослідження

Порівняйте міграційну політику України та однієї з країн-реципієнтів української робочої сили.

Інфографіка

Створіть інфографіку на тему: «Наслідки міжнародної трудової міграції для України».

Кейс-аналіз

Проаналізуйте конкретний приклад трудової міграції (сфера, країна, умови праці, результати).

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи «за» і «проти» активного державного втручання у процеси трудової міграції.

Аналітична замітка

Охарактеризуйте вплив грошових переказів трудових мігрантів на платіжний баланс України.

Міні-проект

Запропонуйте заходи щодо повернення кваліфікованих трудових мігрантів в Україну.

Прогнозне завдання

Сформулюйте власне бачення розвитку світового ринку праці та ролі України в ньому.

Тема 6. Міжнародний трансфер технологій та інноваційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності

Практичне заняття № 8,9 (4 год.)

Мета: Бути обізнаним про сучасні тенденції міжнародного руху технологій. Розрізнити інструменти науково-технологічного регулювання у відкритій економіці. Розуміти роль технополісів в стратегії розвитку відкритої економіки. Знати про ключові засади макроекономічної політики України в контексті сучасного НТП.

Питання для обговорення:

1. Міжнародний рух технологій: предмет і сучасні тенденції.
2. Інструменти науково-технологічного регулювання у відкритій економіці.
3. Інформатизація як визначальний фактор моделі міжнародного співробітництва.
4. Технополіси в стратегії розвитку відкритої економіки.
5. Макроекономічна політика України в контексті сучасного НТП.

Література

Основна: 1, 2, 5, 8

Додаткова: 1, 2

Практичні завдання

Тести

1. *Що таке міжнародний рух технологій?*
 - a) передача фінансів між країнами
 - b) процес обміну культурними досягненнями між країнами
 - c) процес передачі, обміну та поширення технологій між країнами та регіонами
 - d) технологічний процес, що відбувається лише всередині однієї країни
 - e) обмін товарами та послугами між країнами
2. *Які з перелічених елементів є предметами міжнародного руху технологій?*
 - a) програмне забезпечення, патенти, ліцензії
 - b) ліцензії, культурні досягнення, мистецькі роботи
 - c) технології для військових цілей
 - d) тільки технологічне обладнання
 - e) всі інші варіанти
3. *Яка з наступних форм міжнародного руху технологій не є правильною?*
 - a) прямі інвестиції
 - b) франчайзинг
 - c) міжнародна науково-технічна співпраця
 - d) офшоринг досліджень і розробок
 - e) країни, що розвиваються, не можуть брати участь у міжнародному руху технологій
4. *Яка з технологічних тенденцій має значний вплив на міжнародний рух технологій?*
 - a) зниження впливу автоматизації

- b) зростання цифровізації та автоматизації
- c) відмова від технологій
- d) зменшення значення інтернету
- e) обмеження розвитку штучного інтелекту

5. *Що є основним завданням науково-технологічного регулювання у відкритій економіці?*

- a) відмова від інвестицій
- b) стимулювання інновацій та наукових досліджень
- c) заборона на експорт технологій
- d) підтримка лише стартапів
- e) лише контроль за інтелектуальною власністю

6. *Яка із перерахованих форм міжнародного руху технологій є найбільш пов'язаною з продажем патентів?*

- a) прямі інвестиції
- b) міжнародна науково-технічна співпраця
- c) експорт/імпорт технологій
- d) офшоринг досліджень
- e) франчайзинг

7. *Що означає технологічна глобалізація?*

- a) окремі країни залишаються ізольованими від технологій
- b) технології поширюються лише в межах одного континенту
- c) поширення технологій стало більш рівномірним завдяки глобалізації
- d) країни розвиваються без зовнішніх технологій
- e) всі інновації зосереджені лише в розвинених країнах

8. *Що є основним ресурсом в умовах сучасної технологічної диверсифікації?*

- a) природні ресурси
- b) знання та інновації
- c) виробничі потужності
- d) сировина
- e) кредитування

9. *Яка з перерахованих проблем є найбільш актуальною для міжнародного руху технологій?*

- a) політична стабільність країн
- b) нерівність доступу до технологій
- c) збільшення видобутку корисних копалин
- d) зростання експортних ринків
- e) розвиток військових технологій

10. *Яке значення має міжнародний рух технологій для розвитку країн?*

- a) збільшення безробіття
- b) зміцнення міжнародної співпраці
- c) зниження продуктивності праці
- d) зменшення рівня інвестицій
- e) ізоляція національних економік

Тематика рефератів

1. Сутність і форми міжнародного трансферу технологій.
2. Інноваційна діяльність як чинник міжнародної конкурентоспроможності держави.
3. Україна у системі міжнародного трансферу технологій.
4. Механізми залучення іноземних технологій в економіку України.
5. Роль транснаціональних корпорацій у міжнародному трансфері технологій.
6. Інтелектуальна власність у міжнародному технологічному обміні.
7. Державна інноваційна політика України в умовах глобалізації.
8. Міжнародне науково-технічне співробітництво України.
9. Проблеми комерціалізації інновацій в Україні.
10. Перспективи розвитку міжнародного трансферу технологій та інноваційної політики України.

Творчі завдання

Есе-роздум

Напишіть есе на тему: «Чи може міжнародний трансфер технологій стати драйвером економічного розвитку України?»

Аналітичне завдання

Проаналізуйте основні канали міжнародного трансферу технологій, що використовуються в Україні.

Ситуаційна задача

Українське підприємство планує придбати іноземну технологію. Визначте етапи трансферу та можливі ризики.

Порівняльне дослідження

Порівняйте інноваційну політику України та однієї з інноваційно розвинених країн (на вибір).

Схема або таблиця

Побудуйте класифікацію форм міжнародного трансферу технологій із прикладами.

Кейс-аналіз

Проаналізуйте приклад успішного міжнародного технологічного співробітництва за участю України.

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи щодо ролі держави у стимулюванні інноваційної діяльності та трансферу технологій.

Аналітична замітка

Охарактеризуйте значення захисту прав інтелектуальної власності у міжнародному технологічному обміні.

Міні-проект

Запропонуйте заходи з активізації міжнародного трансферу технологій в Україні.

Прогнозне завдання

Сформулюйте власне бачення місця України у глобальній інноваційній економіці.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.
СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Тема 7. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності України
Практичне заняття № 10 (2 год.)

Мета: Розуміти концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки. Розрізняти моделі відкритої економічної політики. Володіти напрямками підвищення конкурентоспроможності української економіки. Знати сучасні форми протекціонізму.

Питання для обговорення:

1. Поняття, мета та завдання регулювання міжнародної економічної діяльності України.
2. Методи державного регулюванні міжнародної економічної діяльності.
3. Митно-тарифне регулювання міжнародної економічної діяльності.
4. Нетарифне регулювання міжнародної економічної діяльності.

Література

Основна: 1, 3, 4, 5

Додаткова: 1, 2

Практичні завдання

Тести

1. Яке з наступних завдань не є частиною державного регулювання міжнародної економічної діяльності?

- a) Диверсифікація міжнародних економічних зв'язків
- b) Підтримка внутрішнього ринку національної економіки
- c) Сприяння зниженню залежності від імпорту енергоносіїв
- d) Забезпечення захисту економічних інтересів суб'єктів господарювання
- e) Удосконалення міжнародної конкурентоспроможності країни

2. Яка з цих класифікацій методів державного регулювання не відповідає зазначеній категорії?

- a) Методи прямого та непрямого впливу
- b) Адміністративні та економічні методи
- c) Митно-тарифні та нетарифні методи
- d) Стимулюючі та обмежуючі методи
- e) Регіональні та глобальні методи

3. Які методи державного регулювання впливають безпосередньо на об'єкт регулювання?

- a) Непрямі методи
- b) Адміністративні методи
- c) Прямі методи
- d) Економічні методи
- e) Короткострокові методи

4. Який метод регулювання не є прикладом адміністративного впливу?

- a) Ліцензування
- b) Експортно-імпортні квоти

- c) Валютні обмеження
 - d) Зміна ставок мита
 - e) Стандартизація товарів
5. Яка із ставок мита не є адвалорною?

- a) 2% від митної вартості
- b) 8 євро за одиницю
- c) 30%, але не менше 4 євро за одиницю
- d) 5% від митної вартості
- e) 10% від митної вартості

6. Який вид мита встановлюється на товари, які ввозяться на територію України?

- a) Вивізне мито
- b) Антидемпінгове мито
- c) Ввізне мито
- d) Спеціальне мито
- e) Сезонне мито

7. В яких випадках застосовується додатковий імпорتنний збір?

- a) При значному зростанні золотовалютних резервів
- b) При погіршенні стану платіжного балансу або істотному скороченні золотовалютних резервів

- c) При стабільній економічній ситуації
- d) При стабільному зростанні обсягу експорту
- e) При збільшенні числа імпортних ліцензій

8. Яка ставка мита є комбінованою?

- a) 5% від митної вартості товару
- b) 8 євро за одиницю товару
- c) 30%, але не менше 4 євро за одиницю товару
- d) 2% від митної вартості товару
- e) 10% від митної вартості товару

9. Який з методів державного регулювання не є митно-тарифним?

- a) Встановлення мит
- b) Використання митного тарифу
- c) Квотування товарів
- d) Ліцензування зовнішньоекономічних операцій
- e) Підтримка національних виробників через захист ринку

10. Що таке стандартизація в контексті державного регулювання міжнародної економічної діяльності?

- a) Процес розробки податкових ставок
- b) Встановлення правил для забезпечення якості товарів
- c) Процес створення міжнародних митних правил
- d) Регулювання обсягів імпорту товарів
- e) Підтвердження відповідності товарів технічним вимогам

Тематика рефератів

1. Сутність та значення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Нормативно-правова база регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.
3. Принципи та методи державного регулювання ЗЕД в Україні.
4. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.
5. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
6. Нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
7. Валютне регулювання у системі державного регулювання ЗЕД.
8. Захисні заходи держави у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
9. Вплив міжнародних економічних угод на регулювання ЗЕД України.
10. Проблеми та напрями вдосконалення регулювання зовнішньоекономічної діяльності України.

Творчі завдання

Есе-роздум

Напишіть есе на тему: «Чи повинна держава активно регулювати зовнішньоекономічну діяльність?»

Аналітичне завдання

Проаналізуйте роль митних органів у регулюванні зовнішньоекономічної діяльності України.

Ситуаційна задача

Українське підприємство здійснює імпорт товарів. Визначте, які інструменти державного регулювання до нього застосовуються.

Порівняльне дослідження

Порівняйте підходи до регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та одній із країн ЄС.

Схема або таблиця

Побудуйте схему методів державного регулювання ЗЕД із прикладами їх застосування.

Кейс-аналіз

Проаналізуйте конкретний приклад застосування антидемпінгових або захисних заходів в Україні.

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи «за» і «проти» посилення державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Аналітична замітка

Охарактеризуйте вплив валютного регулювання на діяльність суб'єктів ЗЕД.

Міні-проект

Запропонуйте напрями вдосконалення системи державного регулювання ЗЕД в Україні.

Прогнозне завдання

Сформулюйте власне бачення розвитку системи регулювання зовнішньоекономічної діяльності України в умовах євроінтеграції.

Тема 8. Валютне регулювання міжнародних економічних операцій в Україні

Практичне заняття № 11(2 год.)

Мета: оволодіти знаннями щодо основних положень валютного регулювання в Україні. Бути обізнаним про особливості валютного нагляду в Україні.

Питання для обговорення:

1. Основні положення валютного регулювання в Україні.
2. Валютний нагляд в Україні.

Література

Основна: 2, 4, 5,7

Додаткова: 1, 12, 13, 14

Практичні завдання

Тести

1. *Що таке валютне регулювання відповідно до ст. 1 Закону України «Про валюту і валютні операції»?*

- a) Контроль за імпортно-експортними операціями суб'єктів господарювання
- b) Діяльність Національного банку України та Кабінету Міністрів України, спрямована на регламентацію валютних операцій

c) Моніторинг діяльності резидентів щодо дотримання міжнародного права

d) Визначення обсягів імпорту іноземної валюти

e) Оцінка ризиків зовнішньоекономічних контрактів

2. *Який принцип замінив підхід «дозволено все, що прямо передбачено законом»?*

a) «Заборонено все, що прямо не дозволено законом»

b) «Дозволено все, що прямо не заборонено законом»

c) «Контроль за кожною операцією»

d) «Ризик-орієнтований підхід»

e) «Прямий нагляд за валютними операціями»

3. *Що є метою валютного нагляду в Україні?*

a) Повна заборона ризикованих операцій

b) Забезпечення відповідності валютних операцій законодавству

c) Контроль за діяльністю суб'єктів валютного ринку

d) Оподаткування валютних операцій

e) Регулювання експорту товарів

4. *Що стало наслідком скасування індивідуальних ліцензій НБУ?*

a) Запровадження системи е-лімітів

b) Відмова від регулювання валютного ринку

c) Обмеження операцій з валютою

d) Впровадження додаткових реєстрацій

e) Посилення контролю за валютними операціями

5. *Який розмір е-ліміту для фізичних осіб у рік?*

a) 10 000 євро

b) 20 000 євро

c) 50 000 євро

- d) 100 000 євро
 - e) 2 млн євро
6. *Хто є суб'єктами валютного нагляду в Україні?*
- a) Тільки Національний банк України
 - b) Кабінет Міністрів України і НБУ
 - c) Національний банк України, уповноважені установи та суб'єкти валютних операцій
 - d) Міністерство економіки та комерційні банки
 - e) Верховна Рада України
7. *Як НБУ організовує валютний нагляд?*
- a) Шляхом обов'язкових аудитів кожного підприємства
 - b) Проведенням виїзних і невиїзних перевірок
 - c) Встановленням щоденних звітів для банків
 - d) Введенням єдиної ставки мита
 - e) Лише шляхом автоматичного моніторингу
8. *Що є підставою для зупинення нарахування пені за порушення строків розрахунків?*
- a) Письмовий дозвіл НБУ
 - b) Надання Мінекономіки необхідних документів
 - c) Укладення нового зовнішньоекономічного контракту
 - d) Виплата штрафу до бюджету
 - e) Рішення Кабінету Міністрів
9. *Що передбачає ризик-орієнтований підхід у валютному надзві?*
- a) Жорсткий контроль за кожною операцією
 - b) Посилену увагу до операцій із більшим ризиком
 - c) Звільнення від контролю низькоризикових операцій
 - d) Посилену увагу до операцій із більшим ризиком та звільнення від контролю низькоризикових операцій
 - e) Моніторинг лише експортних операцій
10. *Що відбувається при виявленні порушень валютного законодавства?*
- a) Автоматичне блокування рахунків
 - b) Застосування адекватних заходів впливу НБУ
 - c) Вилучення ліцензії на валютні операції
 - d) Повне закриття суб'єкта валютного ринку
 - e) Нарахування адміністративного штрафу

Тематика рефератів

1. Сутність і роль валютного регулювання у міжнародних економічних операціях.
2. Валютна система України та її елементи.
3. Нормативно-правове забезпечення валютного регулювання в Україні.
4. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання.
5. Валютні операції у зовнішньоекономічній діяльності.
6. Валютний контроль за здійсненням міжнародних економічних операцій.
7. Валютні ризики у міжнародних економічних операціях та методи їх мінімізації.

8. Вплив валютного регулювання на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів господарювання.

9. Лібералізація валютного законодавства України та її наслідки.

10. Проблеми та перспективи розвитку валютного регулювання міжнародних економічних операцій в Україні.

Творчі завдання

Есе-роздум

Напишіть есе на тему: «Чи сприяє валютна лібералізація розвитку зовнішньоекономічної діяльності України?»

Аналітичне завдання

Проаналізуйте роль Національного банку України у забезпеченні стабільності валютного ринку.

Ситуаційна задача

Українське підприємство отримує валютну виручку від експорту. Опишіть порядок її зарахування та використання відповідно до валютного законодавства України.

Порівняльне дослідження

Порівняйте систему валютного регулювання України та однієї з країн Європейського Союзу.

Схема або таблиця

Побудуйте схему валютних операцій, що здійснюються у процесі міжнародної економічної діяльності.

Кейс-аналіз

Проаналізуйте приклад порушення валютного законодавства у сфері ЗЕД та його наслідки.

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи щодо доцільності посилення або пом'якшення валютного контролю в Україні.

Аналітична замітка

Охарактеризуйте вплив валютних коливань на ефективність міжнародних економічних операцій.

Міні-проект

Запропонуйте заходи щодо зниження валютних ризиків для українських суб'єктів ЗЕД.

Прогнозне завдання

Сформулюйте власне бачення розвитку валютного регулювання міжнародних економічних операцій в Україні.

Тема 9. Ризики міжнародної економічної діяльності

Практичне заняття № 12 (2 год.)

Мета: оволодіння знаннями щодо поняття, факторів, властивостей та функцій ризиків міжнародної економічної діяльності. Бути обізнаним у особливостях оцінки ризиків міжнародної економічної діяльності.

Питання для обговорення:

1. Поняття, фактори, властивості і функції ризиків міжнародної економічної діяльності.

2. Оцінка ризиків міжнародної економічної діяльності.

Література

Основна: 2, 3, 5

Додаткова: 1, 10

Практичні завдання

Тести

1. *Яка функція ризику сприяє пошуку інноваційних рішень у міжнародній діяльності?*
 - a) Захисна
 - b) Аналітична
 - c) Інноваційна
 - d) Регулятивна
 - e) Комерційна
2. *Що визначає керованість ризику у міжнародній економічній діяльності?*
 - a) Систему аналітичного управління
 - b) Можливість підприємства впливати на ймовірність і силу впливу ризику
 - c) Результати оцінки ймовірності ризиків
 - d) Фактори форс-мажору
 - e) Залежність від умов контракту
3. *Яка основна особливість некерованих ризиків у міжнародній економічній діяльності?*
 - a) Вони завжди виникають через форс-мажорні обставини
 - b) Їх неможливо оцінити кількісно
 - c) Ймовірність і сила впливу не залежать від дій організації
 - d) Вони завжди супроводжуються фінансовими втратами
 - e) Вони пов'язані тільки з міжнародними кредитами
4. *Які ризики виникають через недоліки підготовки зовнішньоторговельного контракту?*
 - a) Контрагентські ризики
 - b) Контрактні ризики
 - c) Операційні ризики
 - d) Ризики країни
 - e) Фінансові ризики
5. *Що враховує процес оцінки ризиків міжнародної економічної діяльності?*
 - a) Відповідність законодавству
 - b) Ідентифікацію факторів, оцінку ймовірності і наслідків впливу ризику
 - c) Створення нормативної бази
 - d) Розробку міжнародних договорів
 - e) Залучення страхових компаній
6. *Який метод оцінки ризиків у міжнародній економічній діяльності використовується у разі недостатності даних?*
 - a) Метод кореляційно-регресійного аналізу
 - b) Метод мозкового штурму
 - c) Метод перевірки гіпотез

- d) Метод контент-аналізу
- e) Економіко-статистичний метод

7. *Що таке ризик-апетит у міжнародній економічній діяльності?*

- a) Максимально допустимий рівень збитків від ризиків
- b) Готовність організації брати участь у високоризикових операціях
- c) Мінімальний рівень доходу, що очікується
- d) Величина страхових виплат у разі ризику
- e) Сукупність факторів ризику

8. *До яких ризиків у міжнародній економічній діяльності належить втрата репутації?*

- a) Кількісні
- b) Якісні
- c) Контрактні
- d) Контрагентські
- e) Операційні

9. *Який із наведених ризиків у міжнародній економічній діяльності можна застрахувати?*

- a) Ризики країни
- b) Ризики форс-мажорних обставин
- c) Операційні ризики
- d) Ризики міжнародної торгівлі
- e) Контрактні ризики

10. *Що є результатом оцінки ймовірності та сили впливу ризику у міжнародній економічній діяльності?*

- a) Графік зовнішньоекономічної діяльності
- b) Карта ризиків
- c) Перелік страхових компаній
- d) Прогноз фінансових витрат
- e) Схема міжнародних контрактів

Тематика рефератів

1. Поняття та класифікація ризиків у міжнародній економічній діяльності.
2. Комерційні ризики у зовнішньоекономічній діяльності українських підприємств.
3. Валютні ризики у міжнародних економічних операціях України.
4. Крайнові та політичні ризики у міжнародній діяльності України.
5. Правові ризики у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів України.
6. Митні та логістичні ризики у міжнародній торгівлі України.
7. Фінансові ризики у зовнішньоекономічній діяльності.
8. Ризики міжнародних інвестицій в економіку України.
9. Методи управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності.
10. Проблеми та перспективи мінімізації ризиків міжнародної економічної діяльності України.

Творчі завдання

Есе-роздум

Напишіть есе на тему: «Чи можливо повністю уникнути ризиків у міжнародній економічній діяльності?»

Аналітичне завдання

Проаналізуйте основні ризики, з якими стикаються українські підприємства при виході на зовнішні ринки.

Ситуаційна задача

Українська компанія уклала зовнішньоекономічний контракт. Визначте можливі ризики на етапах його реалізації та способи їх зниження.

Порівняльне дослідження

Порівняйте підходи до управління ризиками у ЗЕД в Україні та в одній із розвинених країн.

Схема або таблиця

Побудуйте класифікацію ризиків міжнародної економічної діяльності з прикладами для України.

Кейс-аналіз

Проаналізуйте конкретний приклад реалізації ризику у зовнішньоекономічній діяльності українського підприємства.

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи щодо ролі держави у зниженні ризиків міжнародної економічної діяльності.

Аналітична замітка

Охарактеризуйте значення страхування у системі управління ризиками ЗЕД.

Міні-проект

Розробіть короткий план управління ризиками для українського суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Прогнозне завдання

Сформулюйте власне бачення зміни рівня ризиків міжнародної економічної діяльності України в сучасних умовах.

Тема 10. Захист прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

Практичне заняття № 13 (2 год.)

Мета: володіти знаннями щодо функцій та особливостей функціонування органів захисту прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України. Бути обізнаним з особливостями захисту прав суб'єктів ЗЕД від дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав, економічних угруповань, недобросовісної конкуренції, зростаючого імпорту.

Питання для обговорення:

1. Органи захисту прав і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.
2. Захист прав суб'єктів ЗЕД від дискримінаційних та недружніх дій іноземних держав, економічних угруповань.

3. Захист прав суб'єктів ЗЕД від недобросовісної конкуренції.
4. Захист прав суб'єктів ЗЕД проти зростаючого імпорту.

Література

Основна: 2, 3, 8

Додаткова: 1, 4, 10

Практичні завдання

Тести

1. *Хто з перерахованих є органом, що бере участь у захисті прав суб'єктів ЗЕД?*

- a) Міжнародний валютний фонд
- b) Президент України
- c) Організація Об'єднаних Націй
- d) Всесвітній банк
- e) Європейський суд

2. *Хто очолює Міжвідомчу комісію з міжнародної торгівлі?*

- a) Голова Верховної Ради
- b) Президент України
- c) Міністр Мінекономіки
- d) Голова Державної митної служби
- e) Прем'єр-міністр

3. *Відповідно до Закону України «Про ЗЕД», які дії можна застосовувати проти дискримінаційних дій інших держав?*

- a) Санкції
- b) Компенсації
- c) Захисні заходи
- d) Відшкодування збитків
- e) Укладення нових угод

4. *Який орган може проводити розслідування за фактами дискримінаційних дій іноземних держав?*

- a) Верховна Рада
- b) Міністерство економіки України
- c) Міністерство закордонних справ
- d) Антимонопольний комітет
- e) Торгово-промислова палата

5. *Хто може звернутися до Міжнародного арбітражного суду для врегулювання спорів у міжнародній економічній діяльності?*

- a) Лише іноземні суб'єкти
- b) Українські суб'єкти за згодою сторін
- c) Органи місцевого самоврядування
- d) Державні підприємства
- e) Фізичні особи

6. *Що регулюється Законом України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту»?*

- a) Недружні дії інших держав
- b) Антидемпінгові розслідування
- c) Субсидії
- d) Зростаючий імпорт
- e) Захист інвестицій

7. Що таке арбітраж відповідно до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж»?

- a) Система митного контролю
- b) Постійно діюча установа для розгляду спорів
- c) Суд загальної юрисдикції
- d) Організація з захисту прав споживачів
- e) Рада міністрів

8. Який орган вирішує спори, що виникають з торгового мореплавства?

- a) Міжнародний комерційний арбітражний суд
- b) Морська арбітражна комісія
- c) Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі
- d) Європейський суд
- e) Антимонопольний комітет

9. Який основний напрям захисту суб'єктів ЗЕД?

- a) Врегулювання трудових спорів
- b) Захист від недобросовісної конкуренції
- c) Надання податкових пільг
- d) Стимулювання експорту
- e) Лібералізація митного контролю

10. Що означає термін «зростаючий імпорт»?

- a) Введення нових мит
- b) Збільшення імпорту, що завдає шкоди національному виробництву
- c) Лібералізація умов торгівлі
- d) Стимулювання внутрішнього ринку
- e) Збільшення експорту

Тематика рефератів

1. Поняття та правове регулювання захисту прав суб'єктів ЗЕД в Україні.
2. Роль держави у захисті прав українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
3. Міжнародні норми та стандарти у сфері захисту прав учасників ЗЕД.
4. Договірні засоби захисту прав у зовнішньоекономічних операціях.
5. Арбітраж та міжнародне комерційне право як інструменти захисту суб'єктів ЗЕД.
6. Механізми захисту прав у випадку порушення контрактів із іноземними партнерами.
7. Роль банків та страхових компаній у захисті фінансових інтересів суб'єктів ЗЕД.

8. Судовий захист прав учасників зовнішньоекономічної діяльності в Україні та за кордоном.

9. Практика застосування заходів державного захисту прав суб'єктів ЗЕД.

10. Проблеми та перспективи підвищення ефективності захисту прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

Творчі завдання

Есе-роздум

Напишіть есе на тему: «Чи достатньо захищені права українських суб'єктів ЗЕД у сучасних умовах?»

Аналітичне завдання

Проаналізуйте основні законодавчі акти України, що регулюють захист прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Ситуаційна задача

Українське підприємство стало жертвою порушення контракту іноземним партнером. Опишіть можливі шляхи захисту прав.

Порівняльне дослідження

Порівняйте механізми захисту прав суб'єктів ЗЕД в Україні та в одній із країн ЄС.

Схема або таблиця

Побудуйте схему основних інструментів захисту прав суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Кейс-аналіз

Проаналізуйте реальний приклад застосування арбітражу або судових процедур для захисту прав українських експортерів/імпортерів.

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи «за» і «проти» активного державного втручання у захист прав суб'єктів ЗЕД.

Аналітична замітка

Охарактеризуйте роль страхових і банківських інструментів у захисті фінансових інтересів суб'єктів ЗЕД.

Міні-проект

Розробіть короткий план підвищення ефективності захисту прав українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Прогнозне завдання

Сформулюйте власне бачення майбутніх змін у системі захисту прав суб'єктів ЗЕД України з урахуванням інтеграції у світову економіку.

Тема 11. Україна у світових інтеграційних процесах

Практичне заняття № 14, 15 (4 год.)

Мета: Бути обізнаним про цілі і основні форми міжнародної економічної інтеграції. Розуміти процеси глобалізації та регіоналізації, як форми соціально-економічної інтернаціоналізації. Вміти характеризувати прикордонне співробітництво в Україні. Розуміти та обґрунтовувати стратегічний курс України на інтеграцію до ЄС. Знати про

співробітництво України з регіональними інтеграційними об'єднаннями. Визначати основні засади гео економічної політики України.

Питання для обговорення:

1. Цілі і основні форми міжнародної економічної інтеграції.
2. Регіональна інтеграція як фактор нових реалій міжнародної економічної діяльності України.
3. Транскордонне співробітництво в Україні.
4. Стратегічний курс на інтеграцію до ЄС.
5. Сучасна національна гео економічна модель: складові елементи та функціональні риси.

Література

Основна: 2, 3, 5, 7, 8

Додаткова: 1, 4, 6, 10

Практичні завдання

Тести

1. *Що таке міжнародна економічна інтеграція?*
 - a) Процес розвитку внутрішнього ринку
 - b) Процес об'єднання економік кількох країн
 - c) Процес зменшення економічної активності
 - d) Локалізація економічної діяльності
 - e) Заборона іноземних інвестицій
2. *Яка з цілей міжнародної економічної інтеграції сприяє підвищенню темпів економічного розвитку?*
 - a) Розширення ринків збуту
 - b) Зміцнення економічної стабільності
 - c) Економічне зростання
 - d) Політична співпраця
 - e) Оптимізація використання ресурсів
3. *Що передбачає зона вільної торгівлі?*
 - a) Гармонізацію політики оподаткування
 - b) Усунення митних бар'єрів між учасниками
 - c) Повне об'єднання економік країн
 - d) Спільну валюту
 - e) Лібералізацію фінансового ринку
4. *Що є прикладом митного союзу?*
 - a) NAFTA
 - b) Євразійський економічний союз
 - c) Європейський Союз
 - d) НАТО
 - e) ОПЕК
5. *Яка форма інтеграції передбачає вільний рух капіталу, товарів, послуг і робочої сили?*
 - a) Зона вільної торгівлі

- b) Митний союз
 - c) Спільний ринок
 - d) Економічний союз
 - e) Політичний союз
6. *Що є найвищим рівнем міжнародної економічної інтеграції?*

- a) Зона вільної торгівлі
- b) Митний союз
- c) Спільний ринок
- d) Політичний союз
- e) Економічний союз

7. *Який документ закріпив стратегічний курс України на інтеграцію до ЄС у 2019 році?*

- a) Закон «Про ЗЕД»
- b) Конституція України
- c) Угода про асоціацію з ЄС
- d) Угода про партнерство і співробітництво
- e) Указ Президента

8. *Що є основною метою транскордонного співробітництва?*

- a) Заборона зовнішніх інвестицій
- b) Розвиток прикордонних регіонів
- c) Посилення митного контролю
- d) Збільшення державного боргу
- e) Зменшення рівня експорту

9. *Яка ініціатива сприяє співпраці між Україною та країнами ЄС?*

- a) Interreg
- b) G20
- c) ОПЕК
- d) НАТО
- e) СОТ

10. *Що передбачає безвізовий режим між Україною та ЄС?*

- a) Лібералізацію митних правил
- b) Вільне переміщення товарів
- c) Спрощення подорожей громадян
- d) Використання єдиної валюти
- e) Спільну енергетичну політику

Тематика рефератів

1. Сутність і значення світових інтеграційних процесів для України.
2. Основні міжнародні економічні організації та їх роль у глобальній інтеграції.
3. Україна у системі Європейського Союзу та євроінтеграційні процеси.
4. Україна у Світовій організації торгівлі (СОТ).
5. Роль міжнародних угод і договорів у інтеграції економіки України.
6. Міжнародні фінансові організації та інтеграційні процеси в Україні.

7. Вплив інтеграційних процесів на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів України.

8. Позитивні та негативні наслідки інтеграційних процесів для української економіки.

9. Проблеми адаптації української економіки до стандартів світових інтеграційних процесів.

10. Перспективи розвитку участі України у світових інтеграційних процесах.

Творчі завдання

Есе-роздум

Напишіть есе на тему: «Чи є інтеграція у світову економіку шляхом до розвитку України?»

Аналітичне завдання

Проаналізуйте роль ЄС та СОТ у розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Ситуаційна задача

Українське підприємство планує вихід на ринок ЄС. Визначте вимоги інтеграційних стандартів та можливі труднощі.

Порівняльне дослідження

Порівняйте інтеграційні процеси України з процесами однієї з країн Центральної або Східної Європи.

Інфографіка

Створіть інфографіку на тему: «Україна у глобальних інтеграційних структурах».

Кейс-аналіз

Проаналізуйте приклад ефективної участі України у міжнародних інтеграційних процесах.

Дискусійне завдання

Підготуйте аргументи «за» і «проти» активної інтеграції України у світову економіку.

Аналітична замітка

Охарактеризуйте вплив інтеграційних процесів на експорт та імпорт українських товарів і послуг.

Міні-проект

Розробіть короткий план дій українського підприємства для відповідності міжнародним інтеграційним стандартам.

Прогнозне завдання

Сформулюйте власне бачення майбутньої ролі України у світових інтеграційних процесах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
2. Зовнішньоекономічна діяльність. Навч. посіб. / За ред. Козака Ю.Г. Київ: ЦУЛ. 2019. 292 с.
3. Міжнародна економічна діяльність України: підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, О. В. Гончаренко та ін.; за ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 704 с.
4. Гобела В. В. Управління зовнішньоекономічною діяльністю & Management of Foreign Economic Activity: навч. посіб. Львів. ЛьвДУВС, 2021. 244 с.
5. Міжнародна економічна діяльність України: посібник / Укл. Михайленко О.Г., Дзяд О.В. Дніпро: Друкарня: «Сова». 2019. 356 с.
6. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П. Гребельник. 5-те вид., перероб. та допов.; Університет ДФС України. Ірпінь: 2019. 410 с.
7. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник. 6-те вид., перероб. та доп. / за ред. Козака Ю. Г. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 292 с. URL: https://dut.edu.ua/uploads/1_2118_11565110.pdf
8. Innovation and Investment Component of International Competitiveness in Conditions of Implementation of the European Integration Course of Ukraine. Text: Monograph / Liutak O., Baula O., Savosh L., Korolchuk L., Lisovska L. Lutsk: Volynpoligraf, 2021. 234 p.

Допоміжна

1. Тищенко В. Ф. Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи: навчальний посібник / В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 193 с.
2. Жиглей І.В. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка». 2019. 400 с.
3. Баула О., Лютак О., Федішин В. Розвиток електронної комерції та її вплив на вітчизняне та міжнародне бізнес-середовище. *Економічний простір*. 2024. №191. С. 285-289. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-47>
4. Баула О.В. Концептуальні засади конкурентного позиціонування вітчизняного аграрного бізнесу на світовому ринку. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий журнал*. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024. Вип. 20. Т. 1. С. 32-41. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.32-41>
5. Баула О.В., Саржан Ю.О. Зовнішньоекономічна діяльність як фактор впливу на валютне котирування. *Економічний форум*. №1. 2022. С. 80-89. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-1-10>
6. Stoliarchuk Ya., Liutak O., Baula O., Lisovska L., Voitovych S. European Integration Development Platform of Innovative Entrepreneurship of Ukraine. *Financial*

and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2022. 4(45). 396–404.
<https://doi.org/10.55643/fcapt4.45.2022.3669>

7. Liutak O., & Baula O. Conceptual Imperatives for Optimizing Labor Migration Flows From Ukraine. *Three Seas Economic Journal*. 2022. 3(1). 98-104.
<https://doi.org/10.30525/2661-5150/2022-1-13>

8. Баула О. Вплив глобальних економічних тенденцій на зовнішньоекономічну політику України. Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки. 2025. 1 (21). С. 124–133.
<https://doi.org/10.15330/apred.1.21.124-133>

9. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 01.02.2020 р. № 93/96-ВР, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр>.

10. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1678-18#n2>.

11. Про валюту і валютні операції: Закон України від 13.02.2020 р. № 2473-VIII, зі змінами / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.

12. Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну: Закон України від 13.02.2020 р. № 332-XIV, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-14>.

13. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України 13.02.2020 р. № 330-XIV, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14>.

14. Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту: Закон України 04.10.2018 р. № 331-XIV, зі змінами та доповненнями / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/331-14/ed20181004#n12>.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua/> – Веб-сторінка Верховної Ради України.
2. <http://www.minfin.gov.ua/> – Веб-сторінка Міністерства фінансів.
3. <http://www.me.gov.ua/> – Веб-сторінка Мінекономіки.
4. www.ukrstat.gov.ua/ – Веб-сторінка Державна служба статистики України.

Зовнішньоекономічна діяльність України [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини денної та заочної форм навчання/ уклад. О.В. Баула. Луцьк: ЛНТУ, 2026. 38 с.

Комп'ютерний набір та верстка

О.В. Баула

Редактор

О.В. Баула

Підп. до друку «__» _____ 2026 р. Формат 60x84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 2,375.
Тираж прим.

43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75
Друк – ЛНТУ